

Slovo k vedoucímu

Dostáváš do ruky soubor námětů pro činnost s oddílem, s dětmi, mezi nimiž jsou i ty se specifickými vzdělávacími potřebami. Vznikl z dění a zkušeností v Pionýru a je výsledkem úsilí hledat nové směry naší práce. Podporu pro tuto snahu jsme našli u Evropského sociálního fondu.

Pro tento výchovný program je příznačných několik rysů. Snaží se být **celistvý, ale ne uzavřený** – je souborem námětů, které mohou být použity jako celek i částečně zapracovány do vlastního plánu činnosti.

Je i tvárný – poskytuje možnosti k využití regionálních prvků a podmínek i tradic oddílu a skupiny. Vybízí k tvořivosti, samostatnosti a aktivitě.

Cílem autorů také je, aby byl **všestranný**. Proto nabízí náměty pro děti s různými zájmy, dovednostmi, ale také pro odlišná roční období, velikost oddílů a věk dětí.

Program **je také spravedlivý** – zapojit se mohou všechny oddíly, nezáleží na míře předchozích zkušeností a znalostí. Rozhodující je jejich společné získávání.

Důraz a významný prostor je současně vytvořen pro **zapojení dětí**, jež nesmějí být pouhými hráči, ale také (přiměřeně věku) spolutvůrci.

Celý program je proto řešen s ohledem na **věkové zvláštnosti dětí** – a tudíž i členěn na části:

- nejmladší – Mládátka + Zvířátka
- mladší školní věk – Putování se psem
- starší školní věk – Tajemství staré truhly
- 15+ – Osmá planeta

Více o programech na druhé straně.

Ty mohou být dále děleny, aby byly jednotlivým věkovým skupinám co nejbližší.

Pro každou kategorii však bezesbýtku platí:

- Nevedeš hotové osobnosti, ale pomáháš je vytvářet.
- Váš oddíl není nikdy úplně stmelený kolektiv, ale ty i děti jej postupně tvoříte a obnovujete (nevyvíjí-li se, posléze zaniká).
- Plnění podmínek a úloh není cílem tvé práce s dětmi, ale pomůckou – má vést k poznání, k rozvoji, k uspokojování zájmů.

Tyto zásady jsou (obecně) platné, ale ty si je připomeň vždy, když se práce nebude dařit podle (tvých) představ.

Soubor námětů také pamatuje na **individuální zvláštnosti**. Staví děti se specifickými vzdělávacími potřebami (ať už jde o dyslektiky, děti hyperaktivní, sociálně vyloučené či výrazně talentované atd.) na roveň všem ostatním. Usiluje o jejich zapojení do běžné činnosti způsobem, který jejich (domnělá) oslabení postupně překonává.

Je **pestrý** – přes vzájemné prolínání – je zřetelně rozdělen na pět oblastí (označených barvou):

- Člověk a společnost – modrá
- Příroda – zelená
- Sport – červená
- Umění – tyrkysová.
- Technika – žlutá

Naše výchovné programy nejsou prostým souhrnem úkolů ke splnění – právě naopak, jsou různorodou nabídkou zajímavé oddílové činnosti. Soubory je potřebné stále dotvářet a pracovat s nimi tak, aby byly životaschopnými. Proto se rádi necháme inspirovat vašimi dobrými i špatnými zkušenostmi.

Přejeme tobě i tvému oddílu mnoho podařených schůzek.
Realizační tým Klíčení

Dobrodružství na míru

Spolu s tím, jak děti rostou, proměňuje se i soubor námětů pro činnost s oddílem.

Mládka a Zvířátka jsou souhrnem námětů pro činnost a jsou určena pro nejmladší věkovou kategorii (děti z 1. a 2. třídy), i pro ty, které ještě neumí číst a psát. Dětem umožňují pustit se máminy sukně a zažít pocit, že patří do kolektivu. Při nejrůznějších hrách si děti hledají první kamarády, vybírají si, s kým je jim dobře. I proto jsou důležitou součástí Mládka/Zvířátek činnosti zaměřené na začlenění do kolektivu. Děti také prostřednictvím her z nejrůznějších oblastí zjišťují, co je baví - ochutnávají, co jim půjde a v čem by mohly vyniknout. Program dětem dává impuls k prvnímu probuzení - maminka už přestává být středem jejich vesmíru.

Putování se psem se zaměřuje na děti mladšího školního věku (děti ze 3.–5. třídy). Díky aktivitám mají tyto děti možnost vnímat velmi silně kamarádství. Nesbližují se už se všemi dětmi, ale vybírají si toho, kdo je jim něčím blízký. Program využívá i činnosti zaměřené na fyzickou aktivitu, protože děti v tomto věku velmi rychle nabírají sílu do další činnosti, jsou přímo zásobárnou energie. Také podporuje zdravou soutěživost, která je pro tuto věkovou kategorii typická. Děti si zábavnou formou dokážou spojit školní poznatky s konkrétní činností, mají možnost si své znalosti a dovednosti vyzkoušet v praxi. Putování se psem dává dětem, nyní stále ještě ochotným zkoušet i neznámé, možnost osahat si různé činnosti. Díky nabízeným výpravám, táborákům nebo třeba stanování objevují děti doposud nepoznanou romantiku v přírodě, blíže se s ní seznamují. Podporuje touhu uchovávat si vzpomínky třeba v podobě nejrůznějších dětských pokladů.

Tajemství staré truhly je program určený dětem staršího školního věku, protože hledání dobrodružství a tajemství je pro tuto věkovou kategorii (6.–8. třídu) velmi důležité. Podporuje spolupráci a přijímání rolí v kolektivu, ty jsou totiž v tomto období už poměrně pevně zakotvené. Život v kolektivu umožňuje dítěti si uvědomit, proč si vybral právě tuto partu, co mu nabízí jiného, než spolužáci nebo rodina. Tajemství staré truhly dává prostor pro vyjádření vlastního názoru, což s sebou nese i nutnou zodpovědnost za učiněná rozhodnutí. Zároveň umožňuje prožít si některé „dospělácké“ situace nanečisto a vyzkoušet si různé možnosti jejich řešení. Přestože je program určen dětem pod hranici patnácti let, dává jim možnost si hrát.

Program **Osmá planeta** je pro mladé lidi starší patnácti let, kteří chtějí pokořovat hranice, poznávat své limity, ale i sebe sama. Učí je toleranci a umění přijmout kritiku. Program dospívajícím dětem ukazuje, že všechno není jen černé a bílé, což je přesně ten názor, který v tomto věku zastávají. Program poukazuje na nutnost respektovat různé hodnoty, názory, postoje a schopnosti jiných lidí. Učí teenagery hájit nejen svá práva, ale i práva jiných. Napomáhá jim posuzovat události a vývoj veřejného života a snaží poukazovat na jednání k obecnému prospěchu podle nejlepšího svědomí. Mladí lidé tak posuzují reálně své fyzické a duševní možnosti, jsou schopni sebepoznání. Nabízené činnosti mladým lidem pomáhají zvládat emoce, které je v tomto období ovládají mnohem víc než dříve, umožňují jim poznávat sebe sama i své okolí. Program dává velký prostor diskuzím o tématech, která jsou jim blízká nebo která je pálí. Právě v tomto věku chtějí mladí debatovat, chtějí vyjednávat a ne přijímat přímé příkazy, touží být respektováni. Osmá planeta jim právě toto poskytuje, což rozvíjí jejich osobnost. Je všeobecně známé, že základem úspěchu je stanovovat si reálné cíle a priority. Osmá planeta svými aktivitami mladým lidem ukazuje, jak na to. Díky tomuto programu účastníci zvažují důsledky vlastního jednání a jsou schopni přizpůsobit se měnícím se podmínkám. Mimo jiné činnosti umožňují realizaci vlastních nápadů, s čímž souvisí i uvědomění si odpovědnosti. Činnosti, které jsou součástí Osmé planety, využívají i fyzické zdatnosti mladých lidí, podporují je v pohybu. Teenageři prostřednictvím programu uplatňují vlastní iniciativu a tvořivost, rozvíjí svůj osobní a odborný potenciál, díky čemuž jsou schopni rozhodnout o svém budoucím profesním zaměření. Program Osmá planeta rozhodně nezapomíná na hodnoty, mezi něž patří například ochrana životního prostředí. Stejně jako u jiných věkových kategorií i zde mladí lidé využívají učení jako prostředku pro seberealizaci a osobní rozvoj. Nové informace tvořivě zpracovávají a využívají při svém studiu a praxi. Učí se z vlastních chyb a hlavně snaží se vyhodnocovat přijímané rady a kritiku. Osmá planeta nabízí řadu možností, jak uplatnit představitelství a intuici mladých lidí. Tento program obsahuje také mnoho úkolů, které jsou pro mladé lidi výzvou a které je učí kriticky hodnotit osobní možnosti a schopnosti splnit zadání.

